

דוד הוא הקטן

מיסודה של ישיבת שבי חברון

א. שמואל א פרק טז

(א) ויאמר ד' אל שמואל עד מתי אתה מתאבל אל שאול נאני מאסתיו ממלךך על ישראל מלא סרנך שמו וכל אשר לך אל ישי בית הלחמי כי כאיתי בבניו לי מלך: (ב) ויאמר שמואל אין אלך ושמע שאול והרגני ס ויאמר ד' עגלת בקר תשח בנדך ואמרת לזבח לד' באתי: (ג) וקראת לישי בזבח ואנכי אודיעך את אשר תעשה וימשחת לי את אשר אמר אליך: (ד) ויעש שמואל את אשר דבר ד' ויבא בית לחם ויחרדו זקני העיר לקראתו ויאמר שלם בואך: (ה) ויאמר שלום לזבח לד' באתי והתקדשו ובאתם אתי בזבח ויקדש את ישי ואת בניו ויקרא להם לזבח: (ו) ויהי בבואם וירא את אליאב ויאמר אך נגד ד' משיתו: (ז) ויאמר ד' אל שמואל אל תבט אל מראהו ואל גבתי קומתו כי מאסתיהו כי לא אשר יראה האדם כי האדם יראה לעינים וד' יראה ללבב: (ח) ויקרא ישי אל אבינדב ויעברהו לפני שמואל ויאמר גם בנה לא בחר ד': (ט) ויעבר ישי שמה ויאמר גם בנה לא בחר ד': (י) ויעבר ישי שבעת בניו לפני שמואל ויאמר שמואל אל ישי לא בחר ד' באלה:

(יא) ויאמר שמואל אל ישי התימו הנערים ויאמר עוד שאר הקטן (הנה רעה בצאן ויאמר שמואל אל ישי שלחה וקחנו כי לא נסב עד באו פה: (יב) וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי פ ויאמר ד' קום משתהו כי זה הוא: (יג) ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אותו בקרב אהיו ותצלת רוח ד' אל דוד מהיום ההוא ומעלה ויקם שמואל וילך הרמתה: ס

... (יד) ויאמר שאול אל עבדיו ראו נא לי איש מיטיב לגנו והביאותם אלי: (יח) ויען אחד מהנערים ויאמר הנה כאיתי בן לישי בית הלחמי ידע גנו וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר נד' עמו: (כא) ויבא דוד אל שאול ויעמד לפניו ויאהבהו מאד ויהי לו נשא כלים:

ב. בראשית פרק מט, י

לא יסור שבט מיהודה ומח'קס מבין כגליו דמב"ן -- הכתוב הזה רמז כי יעקב המליך שבט יהודה על אחיו והוריש ליהודה הממשלה על ישראל. והוא מה שאמר דוד ויבחר ה' אלהי ישראל בי מכל בית אבי להיות למלך על ישראל לעולם כי ביהודה בחר לנגיד ובבית יהודה בית אבי ובבני אבי בי רצה להמליך על כל ישראל, (דהיי"א כח ד).
ואמר לא יסור, לרמוז כי ימלוך שבט אחר על ישראל, אבל מעת שיחל להיות ליהודה שבט מלכות לא יסור ממנו אל שבט אחר. וענין שאול היה, כי בעבור שדבר שאלת המלכות בעת החיא נתעב אצל הקדוש ברוך הוא, לא רצה להמליך עליהם מן השבט אשר לו המלכות שלא יסור ממנו לעולמים, ונתן להם מלכות שעה.

ג. מסכת יבמות דף עו עמוד ב

א"ר יוחנן, דאמר קרא: [שמואל א' י"ז] "וכראות שאול את דוד יוצא לקראת הפלשתי אמר אל אבנר שר הצבא בן מי זה הנער אבנר ויאמר אבנר חי נפשך המלך אם ידעתי? ולא ידע ליה? והכתיב: [שמואל א' ט"ז] "ויאהבהו מאד ויהי לו נושא כלים!" אלא אאבוה קא משאיל. ואביו לא ידע ליה? והכתיב: [שמואל א' י"ז] "והאיש בימי שאול זקן בא באנשים", ואמר רב ואיתימא רבי אבא: זה ישי אבי דוד, שנכנס באוכלוסא ויצא באוכלוסא! הכי קאמר שאול: אי מפרך אתי, אי מזרח אתי? אי מפרך אתי - מלכא הוי, אי מזרח אתי - חשיבא בעלמא הוי.

ד. שמואל א פרק יז, כח וישמע אליאב אחיו הגדול בנדברו אל האנשים ויחר אף אליאב בנדוד ויאמר למה זה נכדתך ועל מי נטשית מעט הצאן המנה במדבר אני ידעתי את זדךך ואת רע לבבך כי למען ראות המלחמה נרדת:

ה. שמואל א פרק יז, י נדוד בן איש אֶפְרַתִּי הָיָה מִבֵּית לָחֶם וַיְחַדֵּת וַיִּשְׁמוּ יְשִׁי וְלוֹ שְׁמֹנֶה בָּנִים
(וְהָיִשׁ בְּיָמַי שְׂאוּל זָקֵן בָּא בְּאֲנָשִׁים

ו. בראשית רבה פרשה סג, ח

וכיון שראה שמואל את דוד אדמוני דכתיב (שמואל א טז) וישלח ויביאהו והוא אדמוני נתיירא ואמר אף זה שופך דמים כעשו, אמר לו הקב"ה עם יפה עינים, עשו מדעת עצמו הוא הורג אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג.

ז. מדרש תנאים לדברים פרק א פסוק יז

"ויואמר עוד שאר הקטן" וכי קטן היה ותלא אליהוא הוא הקטן? ולמה נקרא קטן? שהיה מאוס בעיני אביו... מה עשה בו אביו הניחו לרעות את הצאן. אמר לו שמואל- שלחה וקחנו!
"וישלח ויביאהו והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב רואי" התחיל שמואל מזלזל בו. מיד קצף עליו הקב"ה ואמר לו- "קום משחחו כי זה הוא". קום! בגערה, אמר לו- קום מלפניו! משיחי עומד ואתה יושב?

ח. תהלים פרק סט (ב) הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש: (ג) טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבלת שטפתני: (ד) געתי בקראי נחר גרוני פלו עיני מנחל לאלהי: (ה) רבו משערוות ראשי שגאי חנם עצמו מצמיתי איבי שקר אשר לא גזלתי אז אשיב: ..(ח) כי עלית נשאתי חרפה בטהה בלמה פני: (ט) מותר הלייתי לאתי ונכרי לבני אמי: (י) כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפתיך נפלו עלי: (יא) ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי: (יב) ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל: (יג) ושיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר: (יד) ואני תפלתי לך ד' עת רצון אלהים ברב חסדך ענני בצאת וישעך: (טו) הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משגאי וממעמקי מים: (טז) אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה: (יז) ענני ד' כי טוב חסדך ברב רחמיך פנה אלי: (יח) ואל תסתפר פניך מעבדך כי צר לי מהר ענני: (יט) קרבה אל נפשי גאלה למען איבי פדני: (כ) אתה ידעת חרפתי ובלשתי ובלפתי נגדך כל צורכי: (כא) חרפה שברה לבי ואנושה ואקנה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי: (כב) ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ:

ט. מדרש שמואל פרשה יט, ז

אמר רבי שמואל בר נחמן- דוד אמר- אודך כי עניתני ותהי לי לישועה, ישי אמר- אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה. אחיו אמרו- מאת ד' היתה זאת היא נפלאות בעינינו. ושמואל אמר- זה היום עשה ד' נגילה ונשמחה בו, אחיו אמרו- אגא ד' הושיעת נא. ישי אמר- אגא ד' תצליחה נא:

י. ספרי דברים פיסקא שלד יודוד הוא הקטן, וכי אין אנו יודעים שדוד הוא הקטן? אלא להודיעך צדקו של דוד שהיה רועה את צאן אביו, ואף על פי שנתמנה מלך על ישראל, הוא דוד בקטנו.

יא. אורות הקודש ג, עמ' קיז, העצמיות בכנסת ישראל, עט

מי שהוא ממדת המלכות לית ליה מגרמיה כלום, והיא מדה שהחסרון והיתרון מתחברים בה בנושא אחד. ראוי הוא אדם זה לספוג לתוכו את הכל, וכשהוא פונה אל הטוב ומכיר איך דלית ליה מגרמיה באמת כלום, הרי הוא מוכן להיות ממולא מכל טוב, של כל המדות, כל התכונות, כל הצדדים, ואין בו שום סתירה. ויש בו עומק העצמיות כל כך עד שהדברים המתקבלים בתוכו הרי הם עצמיותו ממש, כיון שעצמיות מיוחדת גדרית בפני עצמו אין לו כלל. הוא אינו ראוי להיות עסוק בבטלה, ולא להשתקע בשינה, הוא צריך להזהר כמה דאפשר מטעמא דמוותא. וחיבורו ויחושו לארץ ישראל הוא יחוש עצמי, וחש הוא את התוכן של כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, כי גרשוני היום מהסתפה בנחלת ד', לאמר לך עבד אלהים אחרים, ונפשו עורגת בעומק התשוקה לאהבת קדושת הארץ וצפיית ישועה. ומדה זו היא מדת כנסת ישראל בעצם, שהיא הטבעיות העצמית של האומה הישראלית, שהם ממעטים עצמם תמיד, והם מרגישים בקטנותם, מרגישים איך שכל המילוי שבהם אינו עצמי, שאינם אלא כלי לקבל אור ושפע מברכת ד' העליונה.

אוצר המדרשים היכלות עמוד 111 כשם שהיו"ד קטן מכל האותיות כך אין נוחל

העוה"ב אלא מי שהוא מקטין עצמו אצל מי שהוא קטן ממנו בתורה ובחכמה. שנאמר יודוד הוא הקטן, וכי דוד קטן היה? והלא ראש למלכי יהודה היה ויצא ממנו משיח וכל המלכים כולם? אלא מתוך שהקטין את עצמו- זכה ונחל גדולה ומלכות בעוה"ב וגדולה ומלכות בעוה"ב.

ויהוה איש מבן ימין ושמי קיש כדן יט
אביאל בן-ערוד בן-בלורת בן-ראפית בן-איש ימיני גבור
חזק: ולדחיה בן ושמו שאול ביהוה וימין ואין איש כמותו
ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה ובה מכל העם: (מל"א ז' כ"ג-כ"ד)

ויהוה
גלה את-און שמואל עם אהרן לפני בוא-שואל לאמר: בעתו
באר אשלה אליך איש מארץ בנימין ומשוחח לנגיד על-עמי
ישראל והושיע את-עמי מיד פלשתים כי ראיתו את-עמי
כי באה צעקתו אלי: ושמואל ראה את-שואל ויהוה ענהו
הנה האיש אשר אמרתיו אליך זה יעזר בעמי: וגש שואל
את-שמואל בתוך השער ויאמר הנה-נא לי איזה בית
הראיה: ויען שמואל את-שואל ויאמר אנכי הראה עליה
לפני הבהמה ואכלתם עמי היום ושלתיוך בבקר וכל אשר
בלבבך אגיד לך: ולאגלת האכדות לך היום שלשת הימים
אליתשם את-לפך להם כי נמצאו וימי כל-חמדת ישראל
הלוא לך ולכל בית אבין:
(5-6)

אמנם ודאי שמי שמתכונן בעבודתו לטהר
נפשו לפני בוראו למען תוקף לשבת את פניו בכלל הישרים
והחסידים, לחזות בעצם ה' ולבקר"י בחיכלו, ולקבל המול
אשר בעולם הבא, לא נוכל לומר שתהיה בונה זו רעה, אכן
לא נוכל לומר גם כן שתהיה היותר מובה, כי עד שתאדם
מתכונן למכות עצמו סוף סוף עבודתו לצרף עצמו.

אך הכונה האמיתית הפצויה בחסידים אשר מרחיקים את-עליו
להשיגה, הוא שיהיה האדם עובד רק למען אשר כבודו של
הארץ ברוך הוא יגדל וירבה. וזה יהיה אחר שהתנבב
באתקה אליו ותברך, ויהיה חומר ומתאנה אל הגדלת כבודו
ומצטער על כל שיטעם ממנו; כי אז יעבד עבודתו לתכלית
זה, שלפחות סציה יהיה כבודו ותברך מתגדל, ויתאנה
[שמצד] כל שאר בני האדם יהיה כמו כן, ויצטער ויתאנה
על מה שסמטעים שאר בני האדם, וכל שכן על מה שסמטעם
הוא עצמו, בשונג או באנס או בתולשת הטבע, אשר קשה לו
לישמר מן החסאים בכל עת, כענין הכתוב: אדם איז צדיק
בארץ אשר יעשה טוב ולא יתשא (מהל"ג ב).

ודבר זה בארזוהו בתנא דכי אליהו זכור לטוב, אמרו:
כל חכם מישראל שיש בו דבר תורה לאמתו, ומתאנה על
כבודו של הקדוש ברוך הוא ועל כבודו של ישראל כל ימיו,
ומתאנה ומצר לכבוד ירושלים ולכבוד בית המקדש, ולישענה
שתצטמח בקרוב ולכבוד גלילות, (ווכח) לרוב הקדש בן-קריו
(שנאמר) (שעיה"ט יא) איך השם בקרבן את רוח קדשו (תנא
דכי אליהו רבה פרק ד). נמצאת למד שזאת היא הכונה המעלה,
שהיא רחוקה לנמרי מפל הנאת עצמו, ואינה אלא לכבודו
של מקום ולקדוש שמו ותברך המקדש בבריותיו בשעה
שעושים רצונו. ועל זה אמרו: איזהו חסיד? המתחסד עם
קונו (וזהו ה"ג רפ"א א).

והנה החסיד הזה, מלבד העבודה שהוא עובד במעשה
מצותיו על הכונה הזאת, הנה ודאי צריך שיצטער תמיד
צער מספ על הגלות ועל התרנג, מצד מה שנה גורם מעוט
בביכול לכבודו ותברך, ויתאנה לנאלה, לפי שבה יהיה
עליו לכבוד שמו ותברך, והוא מה שאמר התנא דכי אליהו
שהבאנו למעלה: ומתאנה ומצר לכבוד ירושלים וכו', ויתפלל
תמיד על גאלתו של ישראל והשבת כבוד שמים לעליו.

ויקח שמואל את-שואל ואת-נעורו
ויביאם לשבתה ויתן להם מקום בראש הקרואים והמה
כשעלם איש: ויאמר שמואל לשבח הנה את-המנה אשר
נתתי לך אשר אמרתיו אליך שים אתה עמך: ויום השבת
את-השוק והעליה וישם לפני שואל ויאמר הנה הנשאר
שים לפניך אכל כי למועד שמור לך לאכור העם קראתיו
ויהי שואל עם-שמואל ביום ההוא: וירדו מהבמה העיר
וידבר עם-שואל על-הגג: וישכמו ויהי בעלות השחר ויקרא

שמואל אל-שואל הגג לאמר קומה ואשלתך ויקם שואל
ויצאו שניהם הוא ושמואל החוצה: המה יורדים בקצה העיר
ושמואל אמר אל-שואל אמר לנער ויעבר לפנינו ויעבר ואתה
עמור ביום ואשמיעך את-דבר אלהים:
שמואל את-פך השמן ויצק על-ראשו וישקחו ויאמר הלוא
כירמשהך יהיה על-נחלתו לנגיד: (כ"ג-כ"ד ע"ג ז' ע"ג)

ויאמר שמואל אל-על-
העם הראיתם אשר בחי-בו יהוה כי אין כמותו בכל-העם
וירעו כל העם ויאמרו יהי המלך:
(ע"ג ז' ע"ג)

ואמנם עוד עקר שני יש בכונת החסידות, והוא סוכת
הדור. שחנה ראוי לכל חסיד שיתכונן במעשיו לסוכת דורו
קלו לזכות אותם ולהגן עליהם, והוא ענין הכתוב: אמרו צדיק
כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו (שעיה"ג י), שכל הדור אוכל
מפירותיו. וכן אמרו זכרונם לברכה: הוש בזה עץ (בסדר
ג' כ), אם יש מי שספן על דורו בעץ (בבא בתרא טו א), ותראה
שזהו רצונו של מקום, שיהיו חסידיו ישראל סוכים ומכפרים
על כל שאר הפדרנות שבהם, והוא מה שאמרו זכרונם
לברכה בלולב ומיניו: ובואו אלה ויכפרו על אלה (ראת ויקרא
רבה ל' יב), שאין הקדוש ברוך הוא תופץ באבון הרשעים,
אלא מצוה ספלת על החסידים להשתדל לזכותם ולכפר
עליהם. וזה צריך שיעשה בכונת עבודתו וננס בתפלתו בפעל,
והינו שיתפלל על דורו, לכפר על מי שצריך בפרה ולהשיב
בתשובה מי שצריך להי' וללמד סגנוניו על הדור בלוי.

ואלה הם הרועים האמתיים של ישראל, שהקדוש ברוך
הוא תופץ בהם הרבה, שמוטרים עצמם על צאנו ודורשים
ומשתדלים על שלומם ומבוקם בכל התרבים, ועומדים תמיד
בפרץ להתפלל עליהם לבטל הנזרות הקשות ולפתח עליהם
שערי הברכה, הא למה זה דומה? לאב שאינו אוהב שום
אדם יותר ממי שהוא רואה שאוהב את בניו אתה נאמנת:
והוא דבר שהטבע יעיד עליו.

(אמ"ש שר"א, ס"ג י"ג, ע"ג)
חלק האמ"ש